

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 102/2016-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. februára 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Ľudovítom Štanglovičom, Jarmočná 2264/3, Šaľa, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Trnava sp. zn. 5 T 81/2013 z 2. decembra 2015 a uznesením Krajského súdu v Trnave č. k. 6 Tos 195/2015-2089 zo 17. decembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. januára 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 5 T 81/2013 z 2. decembra 2015 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Tos 195/2015-2089 zo 17. decembra 2015 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je väzobne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 a 4 písm. b) Trestného zákona, pričom trestné konanie je v štádiu konania pred súdom po podaní obžaloby. Uznesením okresného súdu bolo podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku rozhodnuté, že žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu zamietla, jeho sľub podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku neprijíma a väzba sťažovateľa sa podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nenahrádza. Krajský súd svojím uznesením sp. zn. 6 Tos 195/2015 zo 17. decembra 2015 sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu zamietol podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Predmetom sťažovateľom napádaného postupu okresného súdu a krajského súdu bolo rozhodovanie o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, ktorej dôvod bol založený na tvrdení o nesprávnej právnej kvalifikácii skutku, z ktorého je sťažovateľ obžalovaný. Sťažovateľ uvádza, že *„dôvody a nevyhnutný čas trvania väzby je súd v súdnom konaní povinný skúmať aj vo vzťahu k právnej kvalifikácii. Ak teda vyjde najavo dôvod pre zmenu právnej kvalifikácie, súd dokonca bez návrhu, sa s týmto musí vysporiadať, a to aj vo vzťahu k trvaniu väzby. Uvedený postup súdu prikazuje ust. § 79*

ods. 6 a § 79 ods. 1 Trestného poriadku, ktoré konkretizujú čl. 17 ods. 5 Ústavy SR. Z citovaných ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že súd je zároveň povinný skúmať dôvody väzby v každom štádiu podľa § 79 ods. 2 prvá veta Trestného poriadku.“. Sťažovateľ namieta, že okresný súd ani krajský súd sa touto jeho námietkou nezaoberali a dôvodnosť väzby posudzovali len z hľadiska, či tieto dôvody aj naďalej trvajú. Krajským súdom uvádzané právne závery, ktoré podľa sťažovateľa vylučujú aplikáciu § 79 ods. 9 Trestného poriadku v skutočnosti vedú k porušeniu ním označených práv. Poukazuje pritom na „nereparovateľnosť obmedzenia osobnej slobody... v prípade prekvalifikovania skutku, pre ktorý bola na sťažovateľa podaná obžaloba“, keďže väzba je „dočasný inštitút... aplikujúci sa vo vzťahu k osobe, voči ktorej platí prezumpcia neviny... Ignoráciou posudzovania právnej kvalifikácie skutku, pre ktorý bola podaná obžaloba na sťažovateľa vo vzťahu k vykonaným dôkazom v súdnom konaní, tak zo strany Okresného súdu Trnava, ako aj Krajského súdu Trnava dochádza k porušovaniu práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy SR a čl. 5 ods. 4 Dohovoru, nakoľko právna kvalifikácia explicitne determinuje celkovú lehotu väzby.“.

Sťažovateľ v odôvodnení svojej sťažnosti ďalej na podklade označenej judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva poukazujúc na dĺžku doterajšej väzby (viac ako 3 roky) uvádza, že konajúce súdy mali skúmať, či existujú aj ďalšie dôvody väzby, než tie, ktoré boli naplnené v počiatočnom štádiu jeho väzobného stíhania, pričom podľa názoru sťažovateľa konajúce súdy len prekopírovali dôvody „z predchádzajúceho rozhodnutia z 20.02.2012 do odôvodnenia sťažnosťou napadnutého uznesenia“. Uvedené skutočnosti tak spôsobujú porušenie práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru uzneseniami okresného súdu aj krajského súdu.

S ohľadom na čl. 5 ods. 3 dohovoru sťažovateľ v odôvodnení sťažnosti namieta aj celkovú dĺžku konania pred súdom, keďže väzobné veci je všeobecný súd povinný prerokúvať prednostne a urýchlene. Poukazuje pritom na 19-mesačnú nečinnosť okresného súdu od podania obžaloby a za priet'ahy má zodpovedať okresný súd. Porušenie práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľ vidí v nedostatočnom odôvodnení napadnutých uznesení, ktoré nespĺňajú „ústavné požiadavky“. Okresný súd sa

podľa názoru sťažovateľa v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nezaoberal jeho námietkami o nesprávnej právnej kvalifikácii skutku, zo spáchania ktorého bol sťažovateľ obžalovaný. Namieta aj nedostatočnosť právneho zdôvodnenia uznesenia okresného súdu, pokiaľ ide o trvanie väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku, a to aj v spojitosti s „inštitútom zahľadania odsúdenia“. V konečnom dôsledku konajúce všeobecné súdy podľa sťažovateľa meritórne nepreskúmali ani alternatívu nahradenia väzby ponúknutým sľubom sťažovateľa, resp. dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Na základe uvedeného sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vydal v jeho veci rozhodnutie, ktorým vysloví, že „uznesením Okresného súdu Trnava sp. zn. 5T/81/2013 zo dňa 02.12.2015 a uznesením Krajského súdu v Trnave č.k. 6Tos/195/2015-2089 zo dňa 17.12.2015 boli porušené základné práva, a to podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 5 ods. 1 písm. c/, čl. 5 ods. 3 a 4, a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a ľudských slobôd, sťažovateľa [REDAKOVANÉ] a následne zrušil uznesenie Okresného súdu Trnava sp. zn. 5T/81/2013 zo dňa 02.12.2015 a uznesenie Krajského súdu v Trnave č. k. 6Tos/195/2015-2089 zo dňa 17.12.2015 a prikázal Okresnému súdu v Trnave, aby [REDAKOVANÉ] prepustil neodkladne z väzby na slobodu alebo prikázal, aby Okresný súd Trnava vec znova prejednal a rozhodol“. Sťažovateľ tiež požaduje priznanie finančného zadosťučinenia v sume 2 000 eur.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

2.1 K namietanému porušeniu označených práv uznesením okresného súdu

Pokiaľ ide o ústavný prieskum uznesenia okresného súdu, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, obsahom ktorého je pravidlo, že sťažovateľ má právo domáhať sa ochrany základného práva pred ústavným súdom iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôže poskytnúť iný súd.

Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

V sťažovateľovom prípade mal pred zásahom do základných práv a slobôd okresným súdom právomoc poskytnúť právnu ochranu krajský súd, ktorý konal o riadnom opravnom prostriedku proti uzneseniu okresného súdu. Právo podať sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu pritom sťažovateľ využil. Pre rozhodnutie ústavného súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy, a to krajský súd ako súd sťažnostný (obdobne III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05). Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2.2 K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 dohovoru uznesením krajského súdu

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (v posudzovanom prípade ide o krajský súd rozhodujúci o zákonnosti väzby) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, III. ÚS 77/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov a nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami

o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem prípadu zákonného zatknutia alebo iného pozbavenia slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu, alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, ale aj II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07). Z uvedenej zásady vyplýva, že porušenie zákona v prípade rozhodovania o väzbe zakladá zároveň aj porušenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj čl. 5 dohovoru.

Väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného. Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu jej ústavnosti a zákonnosti (III. ÚS 26/01). Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu dbať o to, aby doba väzby obvineného neprekročila nevyhnutnú hranicu. Na ten účel patrí všeobecnému súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o žiadostiach obvineného o prepustenie na slobodu (Toth c. Rakúsko z 12. decembra 1991). Obvinený držaný vo väzbe musí mať možnosť v primeraných intervaloch žiadať o súdnu kontrolu zákonnosti väzby (Bezicheri c. Taliansko z 25. 10. 1989) vrátane možnosti žiadať, aby jeho väzba bola nahradená zárukou.

Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy takého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba obvineného (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03). Z doterajšej judikatúry ústavného súdu pritom vyplývajú viaceré záruky, ktoré väzobne stíhaným obvineným (obžalovaným) poskytuje ústava a dohovor. Ustanovenie čl. 17 ods. 2

ústavy obsahuje pri väzbe také práva, akými sú právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť v zákonom určených prípadoch podmienené zárukou (m. m. III. ÚS 7/00, I. ÚS 34/04).

Z čl. 17 ods. 2 ústavy ďalej vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať ratio decidendi (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (obdobne III. ÚS 271/07).

Z doterajšej judikatúry EŠLP k čl. 5 ods. 3 dohovoru druhej vete, ktorá sa vytvárala postupne, vyplýva, že prepustenie na základe záruky je len možnosťou, a nie oprávnením osoby pozbavenej osobnej slobody. Pri posudzovaní jej opodstatnenosti má záruka prednosť pred pokračovaním väzby. Uplatňuje sa nielen v prípade takzvanej útekovej väzby, ako by tomu nasvedčovala formulácia účelu tejto záruky (zabezpečenie prítomnosti na pojednávaní), ale je možné ňou nahradiť aj väzbu realizovanú na základe iných dôvodov. V rozpore s dohovorem by bolo, ak by vnútroštátne právo vylučovalo v prípade niektorých trestných činov vôbec možnosť záruky (Caballero c. Spojené kráľovstvo z 8. 2. 2000, S. B. C. c. Spojené kráľovstvo z 19. 6. 2001).

Základné právo podľa čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom znení odkazuje na zákon, a preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí brať ústavný súd do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom, pričom v prípade zistenia závažného porušenia zákonnosti ide aj o porušenie ústavnosti (III. ÚS 48/00). Rovnako aj

z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98). Aj čl. 5 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby k pozbaveniu osobnej slobody došlo „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“ a každé dohovorom prípustné pozbavenie osobnej slobody [čl. 5 ods. 1 písm. a) až f)] musí byť „zákonné“. Dohovor tu teda priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov v. Bulharsko z 20. 3. 1997, § 43). Každé pozbavenie osobnej slobody zároveň musí byť v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, ktorým je ochrana jednotlivca pred svojvôľou (Morsink v. Holandsko z 11. 5. 2004).

Podľa § 79 ods. 3 prvej a tretej vety Trestného poriadku obvinený má právo kedykoľvek žiadať o prepustenie na slobodu. O takej žiadosti sa musí bez meškania rozhodnúť.

Podľa § 80 ods. 2 tretej vety Trestného poriadku ak je obvinený stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 2 písm. a) až c) alebo e), alebo obvinený bol vzatý do väzby podľa odseku 3 alebo podľa § 81 ods. 4, možno záruku alebo sľub prijať alebo uložiť dohľad, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu.

V sťažovateľovom prípade krajský súd uznesením č. k. 6 Tos/195/2015-2089 zo 17. decembra 2015 zamietol jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, neprijatý ním daný sľub podľa § 80 ods. 2 Trestného poriadku a nenahradená ani jeho väzba dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. V relevantnej časti odôvodnenia sťažnosti krajský súd uviedol, že *«okresný súd vo veci postupoval zákonne súladným spôsobom, pokiaľ nevyhovel žiadosti obžalovaného [redacted] o prepustenie z väzby na slobodu. Za zákonne súladné (aj keď bližšie neodôvodnené) považuje konajúci (odvolací súd) aj výroky uznesenia okresného súdu v smere neprijatia sľubu obžalovaného [redacted] majúceho nahradiť v jeho prípade pretrvávajúce*

dôvody väzby a tiež nenahradenie väzby obžalovaného dohľadom probačného a mediačného úradníka nad ním.

Vo vzťahu k samotným (pretrvávajúcim dôvodom väzby („útekovým“ a „preventívnym“) považuje odvolací súd rozhodnutie okresného súdu za zákonne súladné. Toto je objektivizované skutočnosťami, ktoré sa nachádzajú aj v samotnom odôvodnení napadnutého uznesenia. Sú nimi jednak atribúty materiálne, ako i formátne - procesné. Formálne - procesnými atribútmi je sama skutočnosť, že o podanej žiadosti bolo rozhodované zákonným spôsobom (v príslušných lehotách). Materiálnymi atribútmi sú jednak samotné realizované trestné konanie, ktoré na základe doposiaľ nazhromaždených dôkazov je vedené nie na nedôvodnom základe.

Súčasne z doposiaľ realizovaných dôkazov je zrejmé, že dôvodne podozrivým zo spáchania tejto (šetrenej trestnej činnosti) má byť práve obžalovaný [REDAKOVANÉ]. Jeho (podiel na posudzovanej trestnej činnosti) v podobe osoby dôvodne podozrivej je objektivizovaný práve výpoveďou poškodenej [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. I zo zabezpečenej zvukovej nahrávky možno dedukovať naplnenie znakov protiprávneho konania obžalovaného [REDAKOVANÉ]. V kontexte podaných (sťažnostných námietok obžalovaného), tunajší odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že v rámci skúmania pretrvávania dôvodov väzby u obžalovaného nie je úlohou odvolacieho súdu skúmať skutočnú mieru zavinenia na šetrenej (posudzovanej trestnej činnosti) obžalovaného [REDAKOVANÉ]. Túto (objektívnu mieru zavinenia) je kompetentný posudzovať konajúci súd v rámci rozhodovania vo veci samej. K definitívnym záverom umožňujúcim vysloviť objektívne závery o príslušnej právnej kvalifikácii posúdenia konania obžalovaného je možné pristúpiť po vykonaní všetkých vo veci nazhromaždených dôkazov po ich vyhodnotení, a to tak v smere dôkazov usvedčujúcich, resp. obžalovaného vyvíňujúcich zo spáchania príslušnej (trestnej činnosti). V aktuálnom štádiu má odvolací súd v súlade s odôvodnením uznesenia okresného súdu za to, že zákonný predpoklad v podobe dôvodného podozrenia zo spáchania protiprávneho konania zo strany 6Tos/195/2015 obžalovaného [REDAKOVANÉ] pretrváva. „Útekový“ dôvod väzby je indikovaný dôvodnou hrozbou marenia ďalšieho konania vo veci pre prípad prepustenia tohto (obžalovaného [REDAKOVANÉ]) z väzby na slobodu, keďže v prípade uznania viny za spáchanie trestnej činnosti v právnej kvalifikácii nachádzajúcej sa v samotnej obžalobe mu hrozí uloženie

vysokého trestu tak, ako konštatuje okresný súd v napadnutom uznesení (v rozsahu 20 až 25 rokov). Súčasne je potrebné v súlade s argumentáciou nachádzajúcou sa v napadnutom uznesení konštatovať, že v čase vzatia obžalovaného do väzby sa tento v mieste trvalého bydliska nezdržiaval, ale prespával na rôznych miestach, ktorá okolnosť potencuje dôvodnú hrozbu ďalšieho marenia trestného konania v prípade, že by tento obžalovaný bol z väzby prepustený na slobodu. Dôvody väzby „preventívne“ sú rovnako, podľa názoru odvolacieho súdu, objektivizované skutočnosťami nachádzajúcimi sa v napadnutom uznesení v tom smere, že trestná činnosť závažného charakteru mala mať zo strany tohto (obžalovaného [REDACTED]) pokračujúcu formu. Súčasne nezanedbateľnou skutočnosťou, na ktorú, podľa názoru tohto (odvolacieho súdu), správne poukázal aj konajúci súd je skutočnosť, že v minulosti sa už obžalovaný trestnej činnosti dopustil, aj keď má mať túto (predchádzajúcu trestnú činnosť ním spáchanú) zahladenú.

Skutočnosť zahľadania trestného odsúdenia osoby vo vzťahu k ďalšiemu trestnému konaniu realizovanému v inej trestnej veci nie je okolnosťou neumožňujúcou jej zohľadnenia. Naopak pri skúmaní osobného profilu osoby páchatel'a je potrebné brať na zreteľ aj tieto okolnosti (viažuce sa k samotnej osobe obžalovaného). Vo vzťahu k samotným (pretrvávajúcim dôvodom väzby ustáleným okresným súdom) si toto ako správne zistené osvojil aj súd odvolací.

Vo vzťahu k namietaným (prieťahom konania) zo strany obžalovaného, tunajší odvolací súd považuje za potrebné uviesť (v súlade s argumentáciou nachádzajúcou sa v napadnutom uznesení), že doposiaľ realizované trestné konanie prebiehalo plynulé až do momentu, keď vo veci došlo k zmene v zložení senátu.

Z chronologického postupu úkonov trestného konania z pohľadu odvolacieho súdu nie sú zistené zjavné subjektívne prieťahy konajúceho súdu. Nestotožnil sa preto odvolací súd so sťažnostnými námietkami obžalovaného v smere porušenia práv obžalovaného na prejednanie veci v primeranej lehote.

Za zákonne súladné ako je vyššie konštatované považuje tunajší odvolací súd aj výroky uznesenia okresného súdu neprijímajúce sľub obžalovaného [REDACTED] ako náhradu za väzbu, resp. nenahradenie väzby dohľadom probačného a mediálneho úradníka nad ním. V tomto smere je potrebné vytknúť preskúmanému (uzneseniu okresného súdu) skutočnosť, že príslušné výroky nie sú bližšie konajúcim súdom odôvodnené.

Sama táto skutočnosť však neznamená, že by sa jednalo o výroky nesúladne so zákonom. Naopak odvolací súd preskúmavajúc napadnuté uznesenie zisťoval, či v danom prípade je možné nahradiť pretrvávajúce („útekové“ a „preventívne“ dôvody väzby) ponúknutým (písomným sľubom, resp. dohľadom probačného a mediačného úradníka nad obžalovaným), pričom dospel k záveru, že takéto (väzbu nahradzujúce opatrenia) vzhľadom na charakter trestnej činnosti majúcej sa spáchať samotným obžalovaným, ako aj vzhľadom na jeho osobu, nie je možné akceptovať. V prípade ich realizácie by zrejme došlo k zmareniu dosiahnutia účelu trestného konania realizovaného práve prostredníctvom obmedzenia osobnej slobody páchatel'a vo väzbe. Súčasne odvolací súd nezistil zjavnú neprimeranosť medzi charakterom trestnej činnosti majúcej sa spáchať osobou páchatel'a a dobou doteraz realizovanej väzby u tohto v kontexte eventuálneho (možného) nahradenia väzby inštitútmi alternatívnymi.

Záverom tunajší odvolací súd vo vzťahu k ostatným námietkam obžalovaného prezentovaným v sťažnosti nevyklučuje možnosť prípadnej revízie dôvodov väzby v ďalšom priebehu dokazovania pre prípad, že by došlo k zásadnej zmene (dôkaznej situácie), ktorú skutočnosť v čase aktuálneho rozhodovania, odvolací súd nezistil.

Tiež upriamuje tunajší (odvolací súd) pozornosť súdu I. stupňa na ustanovenia § 2 ods. 6 Trestného poriadku, podľa ktorého (zákonného ustanovenia) orgány činné v trestnom konaní a súdy konajú z úradnej povinnosti. Väzobné veci sú povinné vybavovať prednostne a urýchlene. Aj pri nedodržaní vyššie (citovaného zákonného ustanovenia) nie je vylúčené prípadne modifikovať pôvodne ustálené dôvody väzby v posudzovanej veci.

Odvolací súd v aktuálnom štádiu trestného konania realizovaného proti ██████████ ██████████ nezistil dôvod na zmenu, resp. zrušenie napadnutého uznesenia, preto rozhodol spôsobom uvedeným vo výrokovvej časti tohto uznesenia.».

Podstatou sťažovateľových námietok proti uzneseniu krajského súdu je jeho nesúhlas s právnym názorom krajského súdu o nedostatku dôvodov na zmenu kvalifikácie skutku, zo spáchania ktorého je sťažovateľ obžalovaný, ako aj s krajským súdom tvrdenou existenciou dostatočných dôvodov odôvodňujúcich ďalšie trvanie väzby vzhľadom na jej celkovú dĺžku v danom prípade. Pritom namieta arbitrárnosť odôvodnenia napadnutých

uznesení (vrátane rozhodnutia o jeho žiadostiach o nahradenie väzby zárukou) i celkovú dĺžku konania v jeho trestnej veci.

Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia Trestného poriadku podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval ústavne konformným spôsobom, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Krajský súd sa vo svojom uznesení vyjadril aj k námietke sťažovateľa vzťahujúcej sa na právnu kvalifikáciu skutku, pričom jeho právny názor o možnosti objektívneho ustálenia záveru o zmene právnej kvalifikácie až po vykonaní všetkých vo veci nazhromaždených dôkazov je ústavne akceptovateľný. Ústavný súd v súvislosti s uvedeným pripomína, že mu neprislúcha, aby v rámci konania o ústavnej sťažnosti posudzoval, či dokonca skúmal výsledky doteraz vykonaného dokazovania a svojim rozhodnutím zasahoval do právomoci všeobecného súdu na posúdenie právnej kvalifikácie skutku, z ktorého je sťažovateľ obžalovaný. Na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov v trestnom konaní sú totiž funkčne uspôsobené všeobecné súdy, a preto sťažovateľom iniciovaný ústavný prieskum jeho väzobného rozhodnutia môže spočívať len v posúdení, či k zamietnutiu žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby došlo z dôvodov a spôsobom, ktoré ustanovuje Trestný poriadok. Keďže všeobecný súd príslušný v danom prípade ku dňu vydania uznesenia okresného súdu, resp. uznesenia krajského súdu neupozornil sťažovateľa na zmenu právnej kvalifikácie skutku, v dôsledku ktorej by došlo k prekročeniu celkovej lehoty väzby podľa § 76 ods. 6 Trestného poriadku, nemožno považovať uznesenie krajského súdu za nezlučiteľné s obsahom základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ústavy, resp. práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 dohovoru.

Aj keď ústavný súd z dôvodu nedostatku svojej právomoci nevykonal ústavný prieskum uznesenia okresného súdu, v zmysle svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej odôvodnenie uznesenia nadriadeného súdu nemožno posudzovať izolovane od odôvodnenia uznesenia prvostupňového súdu (III. ÚS 264/08, IV. ÚS 301/2011 a iné), prihliadal aj

na dôvody uvedené v uznesení okresného súdu. Z nich k ďalšej námietke sťažovateľa o oslabovaní väzobných dôvodov vzhľadom na uplynutie času od jeho vzatia do väzby vyplýva, že okresný súd nariad'oval termíny hlavných pojednávanií opakovane, pričom mnohé z nich nemohli byť vykonané z dôvodu rôznych prekážok na strane sťažovateľa, prípadne jeho obhajcu. Z tohto pohľadu sa potom nejaví celková dĺžka doterajšej väzby sťažovateľa s prihliadnutím na dodržanie dosiaľ zákonom obmedzeného rozsahu 48 mesiacov ako ústavne neprípustná alebo v rozpore s verejným záujmom. Skutočnosť, že väzobné dôvody podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného zákona boli naplnené už pri vzatí do väzby, neznamená, že tieto nemôžu byť dané aj v čase vydania napadnutého uznesenia krajského súdu a nemôžu odôvodňovať sťažovateľove ďalšie zákonné zadržiavanie vo väzbe.

Rovnako nedôvodná je aj námietka porušenia práva zaručeného čl. 5 ods. 3 dohovoru z dôvodu nedodržania primeranej lehoty rozhodovania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby. Zo sťažnosti, ako aj z uznesenia okresného súdu vyplýva, že sťažovateľ podal svoju žiadosť o prepustenie z väzby na hlavnom pojednávaní konanom 2. decembra 2015 a okresný súd o žiadosti rozhodol ešte v ten istý deň na tomto hlavnom pojednávaní. O sťažnosti proti uvedenému uzneseniu rozhodol krajský súd uznesením č. k. 6 Tos/195/2015-2089 zo 17. decembra 2015. Uvedené okolnosti tak vylučujú akýkoľvek relevantný zásah do označeného základného práva z hľadiska neprimeranej dĺžky rozhodovania o zákonnosti držania sťažovateľa vo väzbe napadnutým uznesením krajského súdu. Ústavný súd berúc na zreteľ svoju viazanosť petitom sťažnosti, ktorá bola podaná sťažovateľom kvalifikovane právne zastúpeným, ani neskúmal celkovú dĺžku súdneho konania v sťažovateľovej veci, pretože tento žiadal vyslovenie porušenia označených práv len uznesením okresného súdu a uznesením krajského súdu. V súvislosti s ich vydaním však ústavný súd nepovažuje okolnosti odôvodňujúce zásah ústavného súdu za naplnené.

Ústavný súd zároveň dospel k záveru, že uznesenie krajského súdu bolo dostatočne odôvodnené a nemožno ho hodnotiť ako arbitrárne. Ústavný súd sa nemôže stotožniť s argumentáciou sťažovateľa, podstatou ktorej je spochybnenie naplnenia „útekových“

a „preventívnych“ väzobných dôvodov, pretože konajúce súdy tento zásah do osobnej slobody sťažovateľa odôvodnili konkrétnymi skutkovými okolnosťami (v danom prípade najmä správaním sťažovateľa pred jeho vzatím do väzby a jeho predchádzajúcou trestnou činnosťou) a z nich vyvodenými závermi, do ktorých ústavný súd nemá dôvod zasahovať. Sťažovateľ teda nie je väznený na základe abstraktnej úvahy súdu, ale na základe konkrétnych okolností, ako boli tieto rozvedené v napadnutom uznesení a obdobne aj v predchádzajúcich väzobných rozhodnutiach konajúcich súdov, ktoré sťažovateľ napádal aj na ústavnom súde (bližšie uznesenie č. k. III. ÚS 610/2014-16 z 15. októbra 2014, uznesenie č. k. II. ÚS 497/2015-18 z 20. augusta 2015 a uznesenie č. k. II. ÚS 775/2015-16 z 1. decembra 2015). Pri realizovaní svojho prieskumu tak ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd odôvodnil danosť dôvodov väzby primerane a len všeobecné tvrdenie sťažovateľa o ich oslabení nemôžu odôvodniť záver o ústavnej nekonformnosti napadnutého uznesenia. Dostatočne odôvodnený je aj záver o nemožnosti nahradenia väzby sľubom obžalovaného, prípadne dohľadom probačného a mediačného úradníka. Krajský súd primerane vysvetlil svoj záver o možnom zmarení účelu trestného stíhania v prípade použitia alternatívnych inštitútov nahradzujúcich väzbu, čo aj vzhľadom na podmienky ich použitia vyplývajúce z § 80 ods. 2 Trestného poriadku v prípadoch stíhania obžalovaného pre obzvlášť závažný zločin (t. j. len v prípade výnimočných okolností prípadu) možno považovať za ústavne akceptovateľné.

V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že pre vyslovenie namietaného porušenia označených práv nestačí subjektívny názor sťažovateľa o ich porušení, ale k takémuto porušeniu práv aj reálne musí dôjsť. Pri svojej rozhodovacej činnosti ústavný súd opakovane vyslovil, že skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným (I. ÚS 188/06). Táto okolnosť nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia sťažovateľových základných práv už aj z toho dôvodu, že ústavný súd nie je opravnou inšinciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 19/02).

Ústavný súd tak konštatuje, že v sťažovateľovom prípade sa nepreukázala neoprávnenosť rozhodnutia obmedzujúceho osobnú slobodu sťažovateľa, resp. preukázala sa jeho udržateľnosť vo vzťahu k dosiahnutiu legitímneho cieľa. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia v zásade nevyplýva nič relevantné, čo by signalizovalo arbitrárny alebo zjavne neopodstatnený výklad zákonnej úpravy vo veci konajúcimi súdmi vrátane základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru, ktoré mali byť podľa tvrdenia sťažovateľa napadnutým uznesením krajského súdu porušené. Ústavný súd preto považoval sťažnosť v tejto časti za zjavne neopodstatnenú.

2.3 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Pokiaľ ide o vzťah ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy upravujúceho základné právo na súdnu ochranu a ustanovenia čl. 17 ústavy týkajúce sa špecificky základného práva na osobnú slobodu, ústavný súd konštatoval, že čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1

ústavy (napr. uznesenia o predbežnom prerokovaní sp. zn. III. ÚS 135/04 z 28. apríla 2004, III. ÚS 277/07 z 11. októbra 2007).

Ústavný súd považuje za nevyhnutné uviesť, že konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení samotnom (konaniami vo veci samej o vine obvinenej osoby) a ani konaniami o právach alebo záväzkoch občianskoprávneho charakteru, na ktoré sa vzťahuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci konania o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru (napr. I. ÚS 200/06, III. ÚS 277/07). Ustanovenie čl. 6 dohovoru pritom predstavuje z hľadiska jeho pôsobnosti, výkladu a aplikácie jeden celok. Rovnako tak aj procesnoprávne garancie vyplývajúce z čl. 6 ods. 2 a 3 dohovoru sa týkajú tej časti trestného konania, ktorej predmetom je rozhodovanie o samotnom trestnom obvinení (resp. o obžalobe) osoby, a nie sú priamo aplikovateľné na konanie týkajúce sa väzby. Neaplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na konanie o osobnej slobode potvrdzuje aj judikatúra EŠLP (napr. rozsudok vo veci De Wilde et al. v. Belgicko z 18. 6. 1971, séria A, č. 12, § 76).

Na základe toho ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa nastolenými v sťažnosti (najmä návrhom na zrušenie napadnutých uznesení, priznanie finančného zadosťučinenia a prepustenie sťažovateľa z väzby).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. februára 2016